

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเป็นยุคที่การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อโลกใบนี้ ซึ่งส่งผลให้มีการเปิดเสรีในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางทำให้ประเทศต่างๆ สามารถติดต่อสื่อสารและเชื่อมต่อกันได้ราวกับไม่มีพรมแดนขวางกั้น และเนื่องด้วยประเทศต่างๆ มีทรัพยากร สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งความสามารถและความชำนาญในการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละประเทศสามารถผลิตสินค้าแต่ละประเภทได้แตกต่างกัน ดังนั้นถ้าประเทศใดสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใดได้มากกว่าที่ประเทศตนต้องการบริโภคและผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ก็สามารถส่งสินค้านั้นออกไปขายยังประเทศอื่นๆ ได้ และจะนำเข้าสินค้าที่ตนผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการหรือผลิตได้ด้วยต้นทุนที่สูงกว่า เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเปรียบเทียบเหมือนเป็นการแบ่งงานกันทำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรของโลก ซึ่งจะทำให้ผลผลิตโดยรวมของโลกเพิ่มขึ้นและผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าได้หลากหลายมากยิ่งขึ้นในราคาที่ต่ำลง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างประเทศหรือทำให้การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น

การค้าระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจากทั่วทุกมุมโลกและมีบทบาทสำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ดังนั้นหากประเทศใดมีมูลค่าการส่งออกที่สูงอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลและมีแนวโน้มที่จะมีดุลการชำระเงินเกินดุลด้วย แต่ถ้าประเทศใดมีมูลค่าการนำเข้ามากกว่ามูลค่าการส่งออก นั่นคือมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ อาจทำให้เกิดการขาดดุลการชำระเงินได้ ซึ่งการประสบปัญหาการขาดดุลการชำระเงินที่ติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานจะมีผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงและก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในที่สุด ดังนั้นทุกประเทศจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์การส่งออกอย่างรอบคอบและรัดกุม เพื่อปรับทิศทางให้แนวโน้มการส่งออกของประเทศของตนเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้แข็งแกร่งและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

อย่างไรก็ตามสำหรับในภาคการค้าระหว่างประเทศจำเป็นต้องมีการชำระเงินเกิดขึ้น ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงได้มีการกำหนดสกุลเงินของประเทศของตนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

สินค้าระหว่างประเทศ และเนื่องจากประเทศต่างๆ ในโลกใช้ระบบเงินตราต่างประเทศต่างกัน ฉะนั้นการชำระเงินระหว่างประเทศจึงมีความยุ่งยาก ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและมีตลาดเงินตราต่างประเทศเกิดขึ้น เพื่อเชื่อมโยงความเป็นสื่อกลางของสกุลเงินต่างๆ ทำให้สามารถโอนอำนาจซื้อระหว่างกันได้ ดังนั้นระบบการเงินระหว่างประเทศจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการส่งออกและนำเข้าสินค้าซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ

สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและการเงินระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลสำคัญยิ่งต่อการส่งออกของประเทศนั้น กล่าวคือเมื่อประเทศดังกล่าวลดค่าเงินของตนลงในทางทฤษฎีแล้วในระยะสั้นจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศเพิ่มมากขึ้น และถ้าประเทศดังกล่าวมีอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่ามากขึ้นในทางทฤษฎีแล้วในระยะสั้นจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศลดลง แต่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนหรือแปรปรวน (อัตราแลกเปลี่ยนไม่มีเสถียรภาพ) ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศคู่ค้าของตน ประเทศที่มีอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างผันผวนหรือแปรปรวนสูงนั้น ความไม่มีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวจะมีผลทำให้การส่งออกของประเทศลดลงเพราะเนื่องจากว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนของประเทศผู้ส่งออกมีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลาหรือมีค่าที่ไม่แน่นอนทำให้ประเทศผู้นำเข้า เมื่อต้องการนำเข้าสินค้าเข้ามาเพื่อทำการผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปไม่ทราบต้นทุนที่แน่นอนของตน เพราะถือว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศผู้ส่งออกเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการนำเข้าสินค้าของประเทศผู้นำเข้า ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนหรือมีค่าที่ไม่แน่นอนจึงทำให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าของประเทศผู้นำเข้ามีความผันผวนหรือมีค่าไม่แน่นอนด้วยเช่นกัน เมื่อประเทศผู้นำเข้าไม่ทราบต้นทุนที่แน่นอนในการนำเข้าสินค้าจึงทำให้ประเทศผู้นำเข้าลดปริมาณการนำเข้าสินค้านั้นลง ในปี 1990 Daniel H. Pick^{1/} ได้ทำการศึกษาในเรื่องความผันผวนหรือความแปรปรวนของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกาผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของความแปรปรวน หรือความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลทำให้ปริมาณการส่งออกของประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง (ชูเกียรติ ชัยบุญศรี, 2542)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความไม่มีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นปัญหาประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อส่งออกของประเทศ โดยสามารถอธิบายได้ว่าหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศไม่มีเสถียรภาพจะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกของประเทศลดลง ในทางตรงกันข้ามหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีเสถียรภาพจะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกของประเทศของประเทศเพิ่มสูงขึ้น จากปัญหาที่พบบ่อยครั้งในภาคการค้าระหว่างประเทศของไทยคือ

^{1/} Daniel H. Pick, "Exchange Rate Risk and USA. Agricultural" American Journal Agricultural Economics 1990.

ปัญหาในเรื่องการขาดดุลการค้า ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ค่าเงินของประเทศไทยขาดเสถียรภาพ

ตารางที่ 1.1 มูลค่าและอัตราการขยายตัวของสินค้าส่งออก สินค้านำเข้า และดุลการค้าของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2545 – 2554

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออก	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออก	มูลค่าการนำเข้า	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้า	ดุลการค้า
2544	2,884,703.89	-	2,748,961.63	-	135,742.26
2545	2,923,941.4	1.36	2,774,840.2	0.94	149,101.2
2546	3,325,630.1	13.74	3,138,776.0	13.11	186,854.1
2547	3,873,698.6	16.48	3,801,066.6	21.10	72,623.0
2548	4,438,691.0	14.59	4,754,024.6	25.07	-315,333.6
2549	4,937,372.2	11.23	4,942,922.5	3.97	-5,550.3
2550	5,302,119.2	7.39	4,870,186.4	-1.47	431,932.8
2551	5,851,371.14	10.36	5,962,482.49	22.43	-111,111.34
2552	5,194,596.73	-11.22	4,601,981.80	-22.82	592,614.94
2553	6,176,302.06	18.90	5,856,591.27	27.26	319,710.79
2554	6,896,541.07	11.66	6,973,650.38	19.07	-77,109.31
2555(ไตรมาสที่1)	1,692,304.81	-1.63	1,873,293.33	12.96	-180,988.53

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หมายเหตุ : มูลค่า : ล้านบาท

อัตราการขยายตัว : ร้อยละ

จากตารางที่ 1.1 แสดงถึงมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้าของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกจะเห็นว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกค่อนข้างมีความแปรปรวน ในขณะที่อัตราการขยายตัวการนำเข้าของประเทศไทยก็ค่อนข้างมีความแปรปรวนเช่นกัน และเมื่อพิจารณาดุลการค้าของประเทศไทยจะเห็นว่าไทยนั้นขาดดุลการค้าอยู่หลายปี อีกทั้งในปี 2555 ก็มีแนวโน้มที่จะขาดดุลทางการค้า ซึ่งนับเป็นปัญหาประการหนึ่งของเศรษฐกิจของประเทศ วิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าคือ การเพิ่มการส่งออกและลดการนำเข้าวิธีดังกล่าวจะสามารถทำได้ (ในระยะสั้น) ในอีกแนวคิดหนึ่งคือต้องทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศมีเสถียรภาพ และเมื่อพิจารณาโครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศไทย

จากตารางที่ 1.2 แสดงถึงสัดส่วนและมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทย ตั้งแต่ปี 2544 – 2555 จะเห็นได้ว่า สินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่สองรองจากสินค้าอุตสาหกรรม เช่นนั้นแล้วการเพิ่มการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมจึงเป็นทางเลือกหรือเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศไทย เนื่องจากสินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตค่อนข้างสูงเพราะอย่างที่ทราบโดยทั่วกันว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าเกษตรกรรม

ตารางที่ 1.2 มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกสินค้าของไทยตั้งแต่ปี 2544 – 2555

ปี	ส่งออกทั้งหมด	สินค้าเกษตรกรรม	สัดส่วนสินค้าเกษตรกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม	สัดส่วนสินค้าอุตสาหกรรม	สินค้าแร่/เชื้อเพลิง	สัดส่วนสินค้าแร่/เชื้อเพลิง	สินค้าอื่นๆ	สัดส่วนสินค้าอื่นๆ
2544	2,884,703.9	312,527.8	10.83	2,171,481.9	75.28	90,699.8	3.14	96,501.9	3.35
2545	2,923,941.4	305,417.5	10.45	2,226,390.0	76.14	86,242.8	2.95	86,949.5	2.97
2546	3,325,630.1	365,037.5	10.98	2,542,797.9	76.46	95,639.7	2.88	74,572.6	2.24
2547	3,873,689.6	414,522.9	10.70	2,994,110.8	77.29	148,086.6	3.82	61,319.1	1.58
2548	4,438,691.0	418,069.9	9.42	3,470,160.7	78.18	206,894.3	4.66	63,405.5	1.43
2549	4,937,372.2	499,675.3	10.12	3,808,883.3	77.14	262,553.6	5.32	63,190.4	1.28
2550	5,302,119.2	522,531.8	9.86	4,154,581.3	78.36	246,967.6	4.66	50,738.4	0.96
2551	5,851,371.1	662,228.9	11.32	4,406,260.3	75.30	385,526.1	6.59	11,584.6	0.20
2552	5,194,596.7	559,458.6	10.77	3,967,723.8	76.38	274,045.6	5.28	9,069.3	0.17
2553	6,176,302.1	679,718.6	11.01	4,747,112.0	76.86	317,296.5	5.14	12,856.2	0.21
2554	6,896,541.1	892,269.3	12.94	5,061,332.5	73.39	399,750.6	5.80	16,491.9	0.24
2555/1	1,692,304.8	185,302.7	10.95	1,246,426.5	8.34	119,129.7	7.04	389.5	0.02

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หมายเหตุ : มูลค่า : ล้านบาท

สัดส่วน : ร้อยละ

เมื่อพิจารณาชนิดของสินค้าเกษตรกรรมส่งออกที่สำคัญของไทยจากข้อมูลในตารางที่ 1.3 พบว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวและยางพาราเป็นสินค้าที่มีการสลับอันดับที่กันไปมา โดยส่วน

ใหญ่สินค้าข้าวจะส่งออกเป็นอันดับที่สองรองจากยางพารา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสินค้าข้าวเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและมีการส่งออกเป็นอันดับต้นๆ ในหมวดสินค้าเกษตรกรรมของประเทศไทย

ตารางที่ 1.3 มูลค่าและอันดับการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ 5 ชนิด ของไทยตั้งแต่ปี 2550 – 2554

รายการ	2550		2551		2552		2553		2554	
	มูลค่า	อันดับที่	มูลค่า	อันดับที่	มูลค่า	อันดับที่	มูลค่า	อันดับที่	มูลค่า	อันดับที่
ข้าว	119,215.43	2	203,219.08	2	172,207.65	1	172,207.65	2	196,117.05	2
ยางพารา	194,338.73	1	223,628.23	1	146,188.21	2	249,262.50	1	397,079.76	1
มันสำปะหลัง	48,552.24	3	47,764.93	4	51,602.22	3	68,592.10	3	79,805.19	3
ไก่แปรรูป	31,982.65	5	50,275.42	3	47,264.03	4	50,346.10	5	57,045.42	4
กุ้งสดแช่เย็น/แช่แข็ง	42,418.14	4	42,755.25	5	46,088.83	5	53,023.03	4	52,088.07	5

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
หมายเหตุ : มูลค่า : ล้านบาท

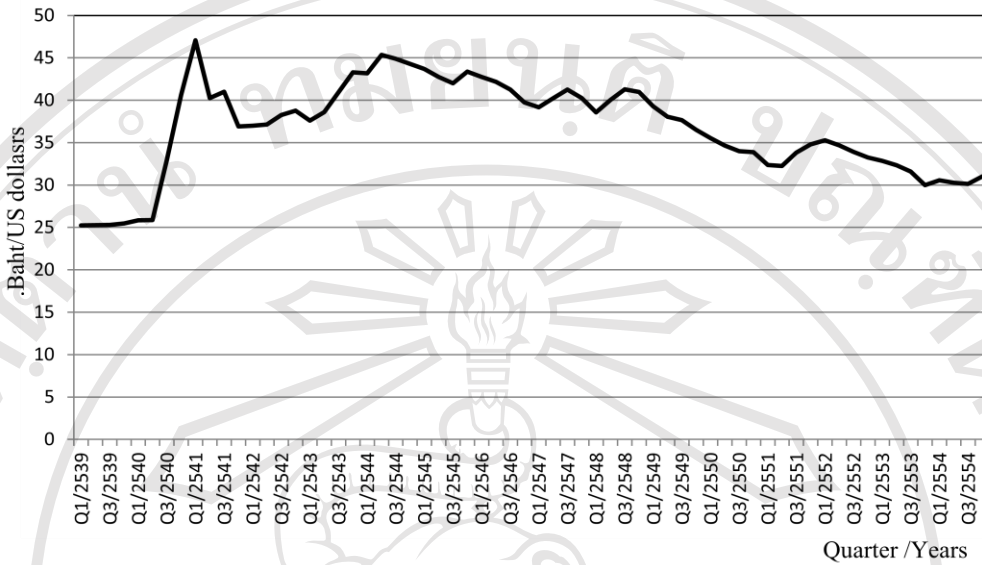
ข้อมูลจากตารางที่ 1.4 แสดงถึงประเทศผู้นำเข้าสินค้าข้าวที่สำคัญของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2554 ซึ่งประกอบไปด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น โดยมีมูลค่านำเข้าสินค้าข้าวที่แตกต่างกันออกไป จากข้อมูลในตารางที่ 1.4 จะเห็นได้ว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าข้าวจากประเทศไทยในแต่ละประเทศนั้นมีมูลค่าการนำเข้าที่มากน้อยแตกต่างกันคือ ประเทศสหรัฐอเมริกามีมูลค่าการนำเข้าสินค้าข้าวจากประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือ จีน อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่นตามลำดับ

ตารางที่ 1.4 มูลค่าการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญตั้งแต่ปี 2550 – 2554

ปี ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554	รวม
สหรัฐอเมริกา	7,600.03	10,751.8	12,961.2	13,864.3	14,913.1	60,090.43
จีน	7,419.54	5,349.93	7,117.72	6,876.52	7,126.46	33,890.17
อินโดนีเซีย	4,836.52	1,738.10	2,560.40	4,513.62	14,594.94	28,243.58
สิงคโปร์	3,730.26	6,026.72	5,034.98	4,577.26	4,860.25	24,229.47
ญี่ปุ่น	1,627.40	2,933.91	4,560.69	4,882.75	4,707.66	18,712.41

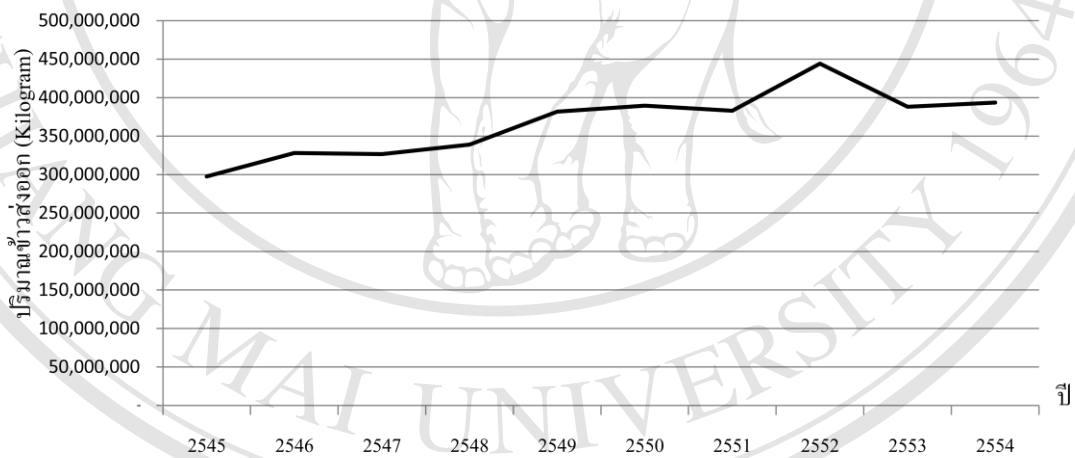
ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
หมายเหตุ : มูลค่า : ล้านบาท

สำหรับในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในสถานการณ์ของแต่ละช่วงเวลาและยุคสมัย ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจเนื่องมาจากการขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องเพราะประเทศไทยมีการพึ่งพาสินค้าทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศจึงต้องนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทยยังคงใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงินอยู่ (Basket Currency) ทำให้ค่าเงินบาทถูกกองทุนต่างชาติโจมตีอย่างต่อเนื่องและเกิดการเก็งกำไรในค่าเงินบาท ส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงไปมาก นอกจากนั้นตั้งแต่การเปิดการค้าเสรีทางการเงินทำให้เกิดหนี้ระยะสั้นของภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลประกาศยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน (Basket Currency) มาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Float) โดยปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับสหรัฐฯ เป็นไปตามอุปสงค์และอุปทาน โดยที่ธนาคารกลางสามารถเข้าไปแทรกแซงตลาดให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ ส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลงอย่างมากนับตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2540 จากนั้นก็ค่อยๆ อ่อนลงเรื่อยๆ จนถึงไตรมาสที่ 1 ปี 2541 ซึ่งอ่อนค่าที่สุดโดยเฉลี่ยประมาณ 47.10 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ จากนั้นจึงจะกลับแข็งค่าขึ้นเป็น 40.33 และก็เกิดการผันผวนเล็กน้อยเรื่อยมา ดังรูปที่ 1.1 ซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯตั้งแต่ปี 2539 – 2555

ที่มา :ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 1.1 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่ปี 2539-2555

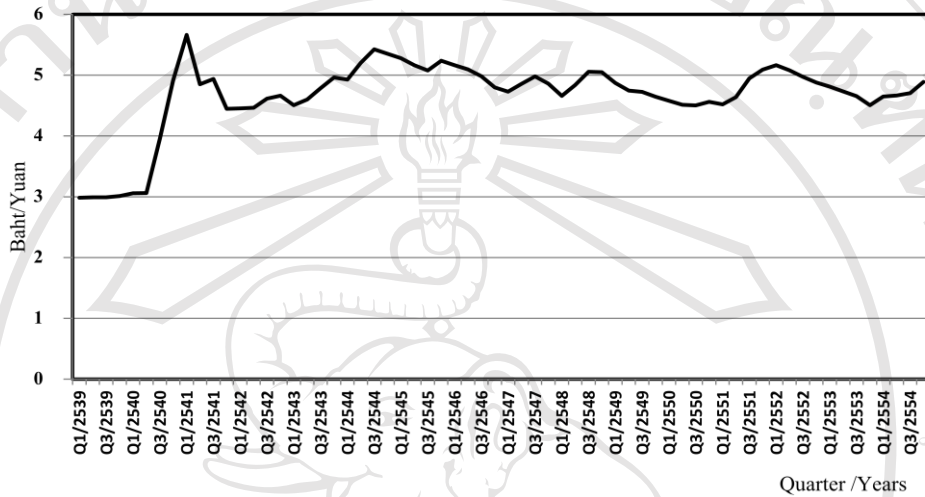

ที่มา :สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 1.2 ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2545 - 2554

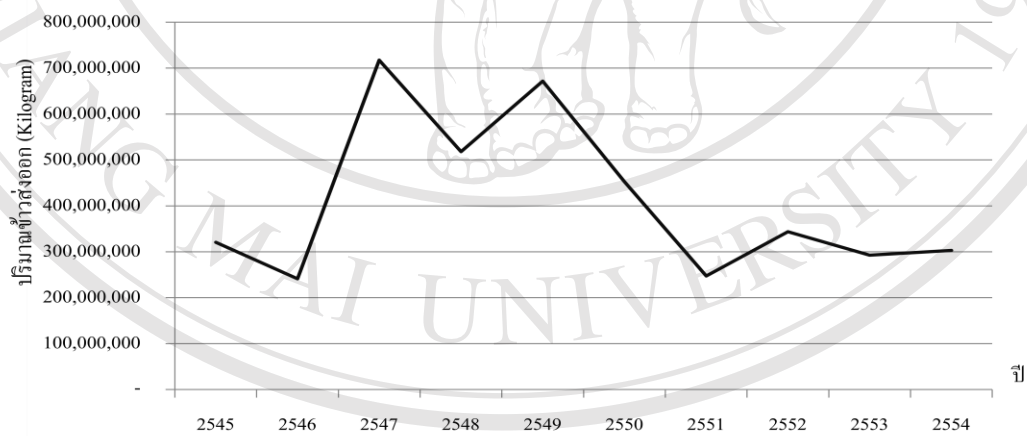
หากพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ โดยตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา จะพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มแข็งค่ามากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ (ดังรูปที่ 1.1) ในขณะเดียวกันปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2545 - 2554 (ดังรูปที่ 1.2) จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ในช่วงปี 2552 - 2554 ปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาก็กลับมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นช่วงที่การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มแข็งค่า

ที่สุด ตั้งแต่วิกฤตการณ์ปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งตามทฤษฎีแล้วในระยะสั้นการที่เงินบาทแข็งค่าจะส่งผลให้การส่งออกของประเทศลดลง

ที่มา :ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 1.3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อหยวนตั้งแต่ปี 2539-2555

ที่มา :สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 1.4 ปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ตั้งแต่ปี 2545-2554

สำหรับข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อหยวน ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมาพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อหยวนค่อนข้างมีความแปรปรวน (ดังรูปที่ 1.3) ในขณะที่ปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศจีนนั้นมีความผันผวนหรือแปรปรวนค่อนข้างมากเช่นกัน (ดังรูปที่ 1.4) และในช่วงปี 2552 – 2554 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อหยวนนั้นมีแนวโน้ม

แข็งค่า ในขณะที่เดียวกันปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศจีนก็มีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการที่ปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและจีนมีแนวโน้มลดลงนั้น เป็นไปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าของข้าวประเทศไทย

ดังนั้นจากความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับปริมาณการส่งออกสินค้าข้าว จึงทำให้การศึกษานี้ต้องการหาความสัมพันธ์ว่าถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทยอย่างไร เมื่อพบสาเหตุหรือปัญหาแล้วจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขและทำให้สินค้าข้าวของประเทศไทยสามารถส่งออกได้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะทำให้ดุลการค้าของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะมีเสถียรภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งปัจจัยในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงนโยบายในด้านของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศหรือปัจจัยในด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน

1.4 นิยามศัพท์

อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rates) ราคาต่อหน่วยของเงินตราต่างประเทศที่คิดเป็นเงินตราภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับการใช้เงินตราระหว่างประเทศต่างๆ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกำหนดโดยตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจึงจะมีค่าของเงินสกุลที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น 35 บาท เท่ากับ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะเท่ากับ 35 : 1

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate) คือการคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (Nominal Exchange Rate) ซึ่งกำหนดโดยเงินตราของประเทศไทย (บาท) ต่อหน่วยเงินของต่างประเทศ (ซึ่งในที่นี้คือ ดอลลาร์สหรัฐ และหยวน)

ราคาน้ำมันดิบ หมายถึง ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่มีการซื้อขาย (หน่วย: บาทต่อบาเรล)

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกสินค้าข้าวของประเทศไทย โดยวิธีโคอินทิเกรชัน ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน นอกจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยในด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ซึ่งได้แก่ ราคาส่งออกสินค้าข้าว ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP) ของประเทศคู่ค้าซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกาและจีน รวมทั้งราคาน้ำมันดิบ ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ทั้งหมดนั้น เป็นข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2535 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2554 รวมทั้งหมด 80 ไตรมาส